

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Om en oro som alla kan känna

Österlund, Maria

Published in:
Hufvudstadsbladet

Publicerad: 25/02/2021

Document Version
(Referentgranskad version om publikationen är vetenskaplig)

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Österlund, M. (2021). Om en oro som alla kan känna: Recension av Lena Frölander-Ulf Fidel och jag i storstan. *Hufvudstadsbladet*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Frölander-Ulf, Lena, *Fidel och jag i storstan*, Förlaget 2021

Bilderboksnoir med hög svansföring

Lena Frölander-Ulf är tillbaka med en egensinnig bilderbok i karakteristisk skrapkartongteknik. Den tidskrävande metoden behärskar hon till fullo, och den ger hennes bilduttryck en alldeles egen, särpräglad stil. Den nya bilderboken *Fidel och jag i storstan*, ingår i den löst sammansatta trilogin som inleddes med *Jag, Fidel och skogen* (2016) och följdes av *Pappa, jag och havet* (2018). Berättarjaget är ett ängsligt barn, pojke eller flicka lämnas osagt, som gärna oroar sig och drar sig undan, vill göra saker på sitt eget sätt. Frölander-Ulf lämnar det klädsamt öppet om det rör sig om ett blygt och introvert barn, ett barn med neuropsykiatrisk diagnos eller överkänslighet. För tillfället sveper en våg av bilderböcker fram som skildrar barn som känner sig annorlunda. Frölander-Ulfs fantasifulla och psykologiskt förankrade bilderböcker tangerar den tematiken, men mest handlar de faktiskt om rädslor och oro alla kan känna. Men dörren står på glänt för att läsa in annat.

En stad som är alla städer

Fidel och jag i storstan är som titeln skvallrar om en urban berättelse. Staden berättarjaget och hans hund Fidel rör sig i är en sammangyttring av storstäder. Här finns Felix Nylunds kända staty Tre smeder, men i kvinnoskepnad, King Kong, Moulin Rouge, asfalt, neon och skyskrapor. Boken gestaltar det kittlande, men också reellt farliga, som staden hyser. Här vilar bokens potential att läsas av både barn och vuxna, men på olika sätt.

Att storstaden blir en sammansmältning av storstäder sker förstås i berättarjagets sinne. Storasyster Maja bor i storstan och möter vid stationen. Medan hon handlar ska berättarjaget rasta sin hund i rastgården. Frölander-Ulf gestaltar en ruffig stad, mättad med fara, där luspuddlar tuffar sig: "Hundparken glöder av ett dammgrått sken./ Ett gäng luspuddlar står och spottar./ Svansar piskar". Stadens otäcka sidor exponeras effektivt, det är gastkramande. Textens strama, precisa uttryck gör sig väl mot bildernas svärta, där texten infogas på vita remsor på bilderbokssidan.

Systemen älskar staden, men berättaren är rädd: "Jag är rädd/för att vad som helst/kan hända. /Precis när som helst." Den sårbarheten är stadens baksida, att allt kan hända, och händer. Att det kan vara farligt på riktigt, inte minst för barn. Bilderna visar barnets blick på skyskrapor, mörker, flimrande skyltar som alla uppmanar till nöjeskonsumtion genom hyperboler som mega, super-duper, shop-a-lot. Det är en sinnebild för stadens vuxendöma, så främmande för barnet. Formatet är välutnyttjat. Perspektiven svindlar, och läsaren får följa med genom att vrida och vända på boken.

Att insistera på sitt perspektiv

Det är sannerligen inte lätt att vara bilderboksmakare, processerna är långsamma, responsen går i vågor, och att framhärda med sitt uttryck vet Frölander-Ulf allt om. I sin hudlösa blogg beskriver hon sin sårbarhet, men visar även upp fotografier invid bilderboksbilder, pekar på likheten: "Nu förstår ni naturligtvis att min bok *Jag, Fidel och skogen* är min självbiografi. Både för mamman jag är idag, och barnet jag en gång var." Just sådana legeringar av åldrar och känslotillstånd kännetecknar hennes bilderboksvärld.

Trilogin löper från mörkerrädsla i skogsmiljö, över behovet att vara för sig själv i havsmiljö till osäkerheten kring allt det som samlar sig i städer. Det är en fin båge trilogin spänner över, och ständigt får barnets fantasi sippra fram och lägga sig som en tröstande osynlighetsmantel över det otäcka. Fantasin fungerar dessutom som den ska, den löser knutar, blåser på det onda och ger berättarjaget berättigande. Hen får finnas på egna villkor, och vågar stegvis ta sig vidare. I bok efter bok konfronteras hinder som görs till magiska äventyr, en sagoslöja, kanhända lite spretig, dras över vardagen.

Avväpnande vilopunkter

För att det inte ska bli outhärdligt skapar Frölander-Ulf vilopunkter, i form av avväpnande humor då katter helt framt köper hot dog i gatugrillen eller genom vänliga figurer som erbjuder vänskap. Hunden Fidel som "kom till oss från en gata hemskt långt borta" får tala ut med hunden Bulten/Betty med grumlat genusuttryck om hur det är att lämna allt. Snällhet erbjuds i nosars mjuka rundning, pälsars värme och det varm-orangea ljus som genomsyrar boken. En eloge för de eleganta försättsbladen där stadens ljus i form av fönsterrutor skapar stämning.

Känslan av resa, rörelse och möten med något nytt är påtaglig, som i tavlan som aviserar ankomster. Bilderna kryllar av detaljer att upptäcka. De flesta anspelar på hur det är att leva i en genomkommersialiserad miljö bland gatans udda existenser och det är inte utan att noirdraget har smak av Jakob Wegelius, särskilt i skildringen av djurfigurer med mänsklig räckvidd. *Jag, Fidel och storstan* är en mångbottnad bilderbok som inte väjer för att det finns farlighet i storstan, men som vägrar böja sig för rädslan.